ANTROPOLOJİ

Antropoloji, (42) (2021)

KİTAP İNCELEMESİ / *BOOK REVIEW*

Bronislaw Malinowski'nin *Yabanıl Toplumda Suç ve Gelenek*† isimli kitabının kriminolojik analizi

The criminological analysis of Crime and Custom in Savage Societies† *book by Bronislaw Malinowski*

Emre Çıtak[1*]

[1] Doç. Dr. | Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Çorum - Türkiye

* **Sorumlu Yazar / *Corresponding Author*:**
Emre Çıtak
Hitit Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
Akkent Kampüsü, Akkent 3. Cadde/3
Çorum/ Türkiye
E-posta: emrecitak@hitit.edu.tr

Alındı/*Received*: 14 Şubat / *February* 2021
Düzeltildi/*Revised:* 11 Eylül / *September* 2021
Kabul/*Accepted*: 17 Eylül / *September* 2021
Yayımlandı/*Published:* 28 Aralık / *December* 2021

Giriş

Suç olgusu, pek çok farklı bilim dalının ortak inceleme alanını oluşturmaktadır. Sosyolojiden psikolojiye, kimyadan fiziğe, hukuktan tıpa kadar pek çok disiplin suç olgusu etrafında bir analiz halkası oluşturmuştur. Bu çok yönlü yaklaşım; suç olayının, suçlunun ve kurbanın niteliklerinin ortaya çıkarılması ve olgunun anlamlandırılması için oldukça önemlidir. Antropoloji (insanbilim) de bu bağlamda sunduğu altyapı ile suç olgusunun araştırılması için alana ciddi bir katkı sağlamaktadır. İnsanın yaşam serüvenini toplumsal ve kültürel bağlamda ele alan antropoloji, günümüzde suça yönelik çalışmalara ve suçla mücadeleye de ışık tutmaktadır. Çeşitli toplumlarda ve zaman dilimlerinde gözlemlenen gelenekleri, kuralları, kural dışı davranışları, suçları, yaptırımları ve uygulamaları karşılaştırmak kriminoloji alanını besleyen bir kaynak zenginliği ortaya koyabilmektedir.

Suça yaklaşım; zamandan zamana, toplumdan topluma ve olaydan olaya değişebilmektedir. Suçun tanımlanması, çeşitleri, toplumdaki tepkisi, yaptırım kıstasları da bu bağlamda farklılık göstermektedir. Ayıp, aykırı davranış, sapma, kabahat ve suç gibi kavramlar ve bunlara neden olan fiillerin tümünün evrensel olduğunu düşünmek yanlış olacaktır. Hiç şüphesiz; cinayet, başkasının olanı izinsiz alma, asılsız suçlama gibi her toplumda ve her zaman diliminde istenmeyen davranışlar olarak kabul edilmiştir; fakat geleneklerin ve tecrübelerin kimi davranışların kural dışı veya suç olarak kabul edilip edilmemesi, yaptırımın ne şekilde uygulanacağı ve toplum tarafından nasıl algılanacağı üzerinde ciddi bir etkisi bulunmaktadır. Suç olgusunun hem arka planındaki nedenlerin hem de suça ve suçluya yaklaşımın belirleyicileri olarak toplumdaki anlayış, normlar, kurallar, gelenekler oldukça etkilidir. Burada ifade edilmeye çalışılan nokta suçun veya suçluluğun öznelliği ve sürekli değişkenlik göstermesi değildir; fakat suça veya suçluluğa bakışın evrensel olduğu düşünülmemelidir. Özellikle toplumsal dinamikler temel belirleyiciler olarak ortaya çıkabilmektedir.

Antropoloji ve kriminoloji arasındaki ilişkiyi irdelemek için seçilmiş olan Bronislaw Malinowski'nin *Crime and Custom in Savage Society* kitabı, *Yabanıl Toplumda Suç ve Gelenek* ismiyle Türkçeye çevrilmiştir. Kitap, antropoloji alanının temel eserlerinden birini oluştururken, kriminoloji için de sunduğu farklı bakış açısıyla da başvuru kaynağı niteliğinde bir çalışmayı ifade etmektedir. Malinowski'nin yerinde gözlem ile kaleme aldığı inceleme; öncelikle yazar ve eser üzerine genel bir çerçevenin olduğu birinci bölümle başlayacak, ardından eserin kriminoloji ilişkisinin tartışıldığı ikinci bir bölümle devam edecek, son olarak da toplum-suç-gelenek üçgeninde bir değerlendirme ile sona erecektir.

† Orijinali 1926 yılında yayımlanan kitabın bu çalışmada 2019 yılındaki baskısı ve Türkçe çevirisi kullanılmıştır. Malinowski, B. K. (2019). *Yabanıl toplumda suç ve gelenek*. İthaki.

The 2019 Turkish translation of the book originally published in 1926 was used in this study. Malinowski, B. K. (2019). Crime and custom in savage societies. *İthaki.*

Atıf için / *Cite as*:
Çıtak, E. (2021). Bronislaw Malinowski'nin *Yabanıl Toplumda Suç ve Gelenek* isimli kitabının kriminolojik analizi *Antropoloji,* (42), 71-79.
https://doi.org/10.33613/antropolojidergisi.880193

Yazar ve eser üzerine genel notlar

Bronislaw Malinowski

Tam ismi Bronislaw Kasper Malinowski olan yazar, 1884 yılında Polonya'da doğup 1942 yılında New Heaven'de hayatını kaybetmiştir. 20. yüzyılın en önemli antropologlarından biri olarak kabul edilmektedir. Çalışmaları sosyolojiye, sosyal antropolojiye ve kültürel antropolojiye ciddi katkı sağlamıştır. Günümüzde halen Malinowski ismi, antropolojinin konuşulduğu her tartışmada zikredilmektedir. Ayrıca Malinowski'nin psikoloji, dil bilimi ve fen bilimi alanlarında da çeşitli çalışmaları bulunmaktadır.

Malinowski yüksek eğitiminin ardından 1914'te seyahat ettiği Yeni Gine'de saha araştırmaları yaparak antropoloji birikimini geliştirmiştir. Bu sırada başlayan 1. Dünya Savaşı yıllarında siyasî nedenlerle bölgeden çıkmasına izin verilmeyen Malinowski, Trobriand Adaları'nda katılımcı gözlem yapma imkânı bulmuştur. Yerli kabilelerin arasında yerinde inceleme fırsatı yakalamasıyla, yabanıl olarak adlandırdığı insanların geleneklerini ve günlük yaşamlarını daha iyi anlayabilmiş ve "kendi dünyasına" aktarabilmiştir. Araştırma yaptığı kişi ve grubu sürekli gözlemleme, onlarla iletişim halinde bulunma ve yaşamlarının her yönüne dokunma Malinowski'nin temel ilkeleri olmuştur. *Trobriand Adaları, İlkel Toplum Miti, Yabanıl Toplumlarda Suç ve Gelenek, Kuzeybatı Malenazya'da İlkel Seksüel Yaşam, Büyü, Bilim ve Din ve Yabanıl Toplumlarda Cinsiyet ve Baskı* gibi kitapları bulunmaktadır.

Yabanıl toplumda suç ve gelenek

Şekilsel inceleme. Bu çalışmada söz konusu kitabın İthaki Yayınevi tarafından 2019 yılında yayımlanan ikinci baskısından yararlanılmıştır. Özgün adı Crime and Custom in Savage Society olan kitabın çevirisi Şemsa Yeğin tarafından yapılmıştır. Kitabın birinci baskısı yine aynı yayınevi tarafından 2015 yılında gerçekleştirilmiştir. Kitap; yazar hakkında kısa bir bilginin olduğu ön iç kapak, kitap künyesi, kitap iç kapağı, içindekiler, ön söz, giriş ve gövde metin olmak üzere yüz yirmi sekiz sayfadan oluşmaktadır. Kitabın orijinali 1926 yılında yayımlanmıştır.

Kitabın ön kapağında, iki yerli arasında oturan yazarın fotoğrafı bulunmaktadır. İnternet üzerindeki görsellerde bulunabilen fotoğrafın orijinalinde, yazar esasından dört yerli arasında oturmaktadır. Kitabın arka kapağında ise Malinowski hakkında bir paragraflık bir bilgiye, hemen altında ise şu alıntısına yer verilmiştir:

> Çağdaş antropolog, elde ettiği sonuçları kâğıda dökerken, doğal olarak daha önce edindiği geniş ve bir anlamda dağınık, hatta gözle görülür, elle tutulur olmaktan uzak deneyimleri de kesin olgulara katacak; gelenek, inanç ve örgütlenmeyle ilgili ayrıntıları, ilkel kültür üzerine ortaya atılmış olan genel kuramlar zemini üzerinde yansıtacaktır. Bu kitap, işte bu türden bir itkiye teslim olmuş bir alan araştırmacısının ürünüdür.

Kitabın içeriği sırasıyla ön söz, giriş, birinci kısım ve ikinci kısımdan oluşmaktadır. "İlkel Yasa ve Düzen" isimli birinci kısımda sekiz, "İlkel Suç ve Cezası" isimli ikinci kısımda dört bölüm bulunmaktadır. Birinci kısım on beşinci sayfadan başlayıp yetmiş birinci sayfaya kadar, ikinci kısım ise yetmiş birinci sayfadan başlayıp kırk yedi sayfa boyunca devam etmektedir.

İçerik incelemesi. Yazar kitabın ön sözüne, antropologların görev sorumluluğundan bahsederek başlamaktadır. Antropologların önceki insanlarla modern zaman insanın yaşamları arasındaki farkları ve benzerlikleri aydınlatarak tartışmalı konulara sonuca varan yaklaşımlar getirmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Kitabın giriş bölümü on birinci sayfadan başlamaktadır ve yazar antropolojiye yönelik genel algıya ve bu bağlamda eski yaşamların incelenmesinin önemine değinmektedir. Yerli veya yabanıl olarak adlandırılan insanların ekonomik dizgilerini veya zihinsel süreçlerini incelemenin o günün şartlarının anlaşılmasında sağlam bir temel oluşturabildiği ifade edilmektedir. Yazar burada antropolojiyi "ilkel insan bilimi" olarak tanımlamaktadır. Ayrıca ilkel toplumların incelenmesinde azalan ilgiyi eleştirmektedir. Malinowski ilkele, ilkel uygulamalara, ilkel yasaya, ilkel yaşayışa yönelik ilginin giderek söndüğünü, bu eğilimin de sadece ilkel olanın görmezden gelinmesinden değil, abartılı veya yanılgılarla dolu külliyatın genişlemesinden kaynaklandığı ileri sürmektedir.

Kitabın birinci kısmının birinci bölümü "Geleneklere Kendiliğinden Uyma ve Asıl Sorun" başlığı altında ele alınmıştır. Burada, yabanıl insanların az kuralı olduğu için kurallara uymada sorun yaşanmadıkları yönündeki görüşün doğru olmadığı ve bu toplumlarda tahmin edilebilenden fazla kuralın var olduğu ifade edilmektedir. Yabanılların geleneklerine ve göreneklerine büyük saygılarının olduğu, bu temelde belirlenmiş kurallara kendiliğinden ve içgüdüsel olarak uyan insanlar oldukları vurgusu bulunmaktadır. Yabanılın özgür ve kısıtlamasız bir varlık olmaktan öte, her konuda geleneklerine sıkı sıkıya bağlı olduğunun altı çizilmiştir. Yabanılların, hayatlarının her aşamasını düzenleyen kurallara gönüllü olarak boyun eğdikleri ileri sürülmektedir. İkinci bölümde ise "Melanezyalıların Ekonomik Durumu ve İlkel Ortaklaşmacılık Kuramı" başlığı altında, Yeni Gine'deki Trobriand Takımadaları'nda yaşayan Melanezyalıların

toplumsal sorumlulukları paylaşarak ve birbirilerine karşı yükümlülüklerin yerine getirerek sürdürdükleri yaşamları ele alınmaktadır. Balık tutmak için kanonun kullanımı incelemesi üzerinden, iyi geliştirilmiş yükümlülükler dizgisine vurgu yapılmaktadır. Üçüncü bölüm "Ekonomik Yükümlülüklerin Bağlayıcı Yönü" adı altında kıyıda yaşayıp balık avlayan toplumlarla, iç kesimlerde yaşayıp sebze yetiştiren toplumlar arasındaki ekonomik ilişkiyi temel almaktadır. Buradaki sebze-balık değiş tokuşu bir ticaretten öte, armağanın karşılıksız bırakılmaması ve yükümlülüklerin devam ettirilmesi üzerine bir seremoni gibidir. Taraflardan birinin yükümlülüğünü yerine getirmediğinde cezası, karşılıklılık ilkesi bağlamında belirlenmektedir.

"Karşılıklılık İlkesi ve İkili Örgütlenme" başlıklı dördüncü bölüm, ilkel toplumlardaki karşılıklılık ve yapısal bağışıklık üzerine yoğunlaşmaktadır. Karşılıklılığın tesadüfi bir alışveriş değil, yükümlülüğü barındıran törensel bir değiş tokuş işi olduğu ifade edilmektedir. Ekonomik düzenin gerektirdiği tüm etkinliklerde hassas bir sisteme dayanan dizgi olduğu özellikle vurgulanmaktadır. "Yasa, Kişisel Çıkar ve Toplumsal İsteklilik" isimli beşinci bölümde ise yerliler arasındaki karşılıklılık ilkesinin gerektirdiği sorumluluk duygusunun yanı sıra, yapılan işin getirdiği yarar ve hazzın düzen kurucu bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Ayrıca kuralların genel kabul görüp geleneğin bir parçası haline gelmelerinin uyulmaları konusunda güçlü bir itici güç oluşturduğu belirtilmektedir. Yasanın başkalarının hakkına saldırma durumlarında adaleti gerçekleştirmeye yarayan mekanizma olarak ele alınması konunun özünün anlaşılmaması sonucunun doğuracağı ifade edilmektedir. Yasa gücünün işlemesinde; karşılıklılık, herkesin önünde ve tören biçiminde yapılması, isteklilik, gurur ve duygusal pekiştirme önemli rol oynamaktadır. Bu bölümde toplumsal ilişkilerde önemli bir yeri olan hediyeleşme üzerinde de durulmaktadır. Hediye veren kişiler bunu törensel nizam içinde ve cömertlik göstergesi olarak güçlü bir istekle yapmaktadırlar.

"Dinsel Edimlerde Yasa Kullanımı" isimli altıncı bölümde ise, kabile yaşamında sadece ekonomik değil tüm boyutların yasal boyutlarının olduğu ifade edilmektedir. Cenaze törenlerinde bile eşi ölen kadının hem kocasına hem de kocasının ailesine yönelik üzüntüsünü en derin şekilde gösterme zorunluluğu varken, kocasının ailesinin de sonraki süreçte kadına karşı yükümlülükleri devam etmektedir. Yas tutmanın, eşler arasındaki bir yaşam boyunca süren karşılılık halkalarından birini oluşturduğu ifade edilmektedir.

"Evlilik Yasası" isimli yedinci bölümde ise bir önceki bölüme atıfla, evlilikle oluşan karşılıklı ilişkiler bağına yer verilmektedir. Bir kadın ile erkek kardeşi arasındaki yükümlülükler ilişkisinin, kadının evlenmesi durumunda dahi devam ettiği belirtilmektedir. Ailesel yükümlülüklerde istek ve toplumda kabule yönelik hırsın yanı sıra karşılıklılık ilkesi de yine görünmektedir. Dokuzuncu bölüm "Kabile Yaşamında Egemen Olan Elbirliği İlkesi" başlığıyla ele alınmaktadır. Yükümlülüklerini yerine getiremeyen bireylerin toplumda aciz olarak görüldüğü ve rezil bir duruma düştüğü belirtilmektedir. Böylece yükümlülük sahibi birey, toplum dışına itilme ve istenmeyen bir konumda bulanma korkusu ile görevlerini yerine getirmeye çaba harcamaktadır. Toplumdaki bir kişinin sorumluluklarını yerine getirmesinin arkasındaki en önemli itkinin, ayrıntılı ve sık dokunmuş bir dizgenin işleyişine uyumlu davranma durumudur. Bu dizgide her bir edimin büyük bir önemi vardır ve gerçekleştirilmelidir; aksi takdirde ortada yazılı bir kural olmasa bile herkes "ne olacağını" bilmektedir. Böylece yaşamın tüm safhalarında işbirliği ve sorumluluk kabulü temel bir noktayı oluşturmaktadır.

Dokuzuncu bölümde "Karşılıklılık İlkesinin Toplumsal Yapının Temeli Olarak Değerlendirilmesi" başlığı altında, Trobriand toplumunun bütün yapısının "yasal konum" ilkesi üzerine kurulu olduğuna vurgu yapılmaktadır. Bir kabile reisinin diğerlerinden, bir kocanın eşinden, bir ailenin çocuklarından istediği şeylerin veya bunun karşıtı beklentilerin gelişigüzel, keyfi ve tek taraflı olmadığı, bu yükümlülüklerin kesinlik kazanmış ve iyi dengelenmiş bir karşılıklı hizmetler zincirini oluşturacak şekilde düzenlendiği ifade edilmektedir. Arkasında hem fiziksel hem de mitolojik gücü almış olan reisin bile, yerine getiremediğinde toplumda aşağı duruma düşeceği yükümlülük ve yasal ilkelerce sınırlandırıldığına dikkat çekilmektedir. Yazarın incelemesine göre ilkel ortaklaşmacılık yerine, kurallara bağlılık temel yaşam düzenidir. "Gelenek Kurallarının Tanımlanması ve Sınıflandırılması" isimli onuncu bölüm ise yine kitabın başındaki görüşlere dönerek yabanılın yasalara kendiliğinden uyduğu görüşüne karşı çıkmaktadır ve böylesi bir yaklaşımın antropolojinin olguları düzene koyma ve sınıflandırma yükümlülüğünden vazgeçtiği sonucuyla karşılanmasına neden olmaktadır. Gelenek sevgisinin, ister yabanıllarda ister modern toplumlarda kurallara uyulmasının sağlanmasında sınırlı bir değerinin olduğu iddiası ısrarla vurgulanmaktadır. Yapılan pek çok işte kurallara doğrudan boyun eğme davranışı gözlemlenebilir; fakat bu duygusal bir bağlılıktan öte mantıksal bir fayda çıkarımı olarak değerlendirilebilmektedir. On birinci bölüm "Yasanın İnsanbilim Açısından Tanımı" başlığı altında, yasa kurallarının, bir kişinin yerine getirmekle yükümlü olduğu zorunluklar ve uygulanmasını diğer kişilerin de beklediği bir işleyiş oluşturan çok yönlü ilişkiler olduğu ifade edilmektedir. Psikolojik itici güçlerin ötesinde karşılıklı bağımlılık, yasanın var olmasını sağlamaktadır. Kuralların getirdiği çoğu işlemin tören halinde yapılması, kamu denetimini ve eleştirisini olası kılmaktadır. Kitapta

incelenen toplulukta, kuralların ihmal edilmesinde ceza ve başarılı şekilde gerçekleştirilmesinde ise ödül mekanizmasının olmadığı ifade edilmektedir. Yasa kendi içinde bağımsız bir kurum değil, bu kabilelerin yaşamlarının bir parçası olarak ifade edilmektedir. Yasanın hangi durumlarda yerine getirilmediğini belirleyen bir kıstaslar dizgesi bulunmamaktadır.

On ikinci bölüm "Özgül Yasal Düzenlemeler" başlığı altında, yanlış davranışlar sonucunda toplum önünde dostça eleştirileri içeren *yakhala* geleneğine değinilmektedir. Aralarında anlaşmazlık olan tarafların, *yakhala* töreniyle kendilerini anlatabilme imkânı olmaktadır. Kimi zaman anlaşmazlıkların çözümü için etkili olan bu uygulama, kimi zaman da anlaşmazlığı gidermekten yoksun kalmaktadır. Diğer bir uygulama olan *kaytapaku* mülkiyet üzerinde hak sahibi olunduğu diğer taraflara belirten yemin ve beddua içeren bir işaretleme olarak görülmektedir. *Kaytubutabu* ise yine bir büyü olmakla birlikte belirli dönemlerde hindistan cevizi toplamayı yasaklamaktadır. *Gwara* ise değiş tokuş törenlerinde bir düzenleyici çerçeve oluşturmaktadır. *Kayasa*, bir nevi sözleşme ve dağıtım töreni olarak ifade edilmektedir. Tüm bu uygulamalar zorunlu bağlılıklar getirse de "yasal" tanımlamasını tam olarak karşılamadığına dikkat çekilmektedir. "Sonuç ve Varsayım" isimli on üçüncü bölüm ise, araştırmanın Malanezya'nın sadece belirli bir bölümünde yapılmasından dolayı sınırlı kaldığı çıkarımıyla başlamaktadır. Yine de buradaki amacın, diğer gözlemcilerin dünyanın farklı yerlerinde yapacakları araştırmalar için inceleme çizgileri oluşturmak olduğu ifade edilmektedir. Yabanılların gelenekleri dışında başka yasalarının olmadığı ve bunlara kendiliğinden ve sıkı sıkıya bağlı olduklarını, ancak belirgin üst düzey olaylar dışında ceza mekanizmalarının bulunmadığı yönündeki önyargılı görüş bu bölümde de eleştirilmektedir. Malenazyalıların geleneklerine son derece bağlı ve saygılı kişiler olduğu vurgulanmaktadır; fakat alışkanlık gücünün kurallara uyulmasının tek başına yaptırım gücü olamayacağı ifade edilmektedir. Bu bağlamda geleneksel yasaklar, yabanılın tutuculuğu ve toplumsal kuralları benimseme eğiliminde yeterli değildir. Kabile yaşamının pek çok yönünü denetleyen, toplumsal ve kişisel ilişkileri düzenleyen, ekonomik ilişkileri saptayan, güç ve büyü etkinliğini ve evlilik ilişkisinin çevresindeki halkaları belirleyen bağlayıcı kurallar bütünü vardır. Bu, modern medeni hukukun karşılığı olarak betimlenmektedir. Söz konusu sistem içerisinde; yaptırımların, uyulmayı zorunlu kılacak bir korkunun ve uyulmamaları durumundaki ceza uygulamalarının, toplum önünde lekelenmenin veya ahlaksızlıkla suçlanmanın bulunmadığını belirtmek gerekmektedir. Bunun yerine uzun zaman dilimine uzanan ve çıkar temelli işbirliğine dayanan karşılıklı hizmetler vardır ve yasal yükümlülüklerin herkesin önünde gerçekleşmesi önemli bir konuyu oluşturmaktadır.

Kitabın ikinci kısmı olan "İlkel Suç ve Cezası", "Yasalara Uymama Durumu ve Düzenin Korunması" isimli birinci bölüm ile başlamaktadır. Burada yazar, antropolojinin bilime yönelik merakın bir tezahürü olarak gelişmekte olan bir alan olduğu girişiyle başlamakta ve yabanılların ilkel yasasının nasıl incelenmesi gerektiği konusunda bir çerçeve çizmektedir. Antropologların ceza konusunda ilkel toplumlarda gelişen olayların dramatik çekici yönünden öte, kabile yasası bağlamında çalışmaları gerektiği ifade edilmektedir. Yazar buradaki yönteminin; tekil olgular yerine sıradan olayları betimlediğini, çiğnenenler yerine uyulanları ele aldığını, toplumsal yaşamdaki rastlantısal fırtınalarla değil süreklilik gösteren akıntılara ve dalgalara öncelik tanıma temelinde olduğunu ifade etmektedir. Medeni hukukun yabanıllardaki karşılığının son derece gelişmiş olduğunu belirtmektedir. Malinowski bu kurallarının; davranış kurallarından, üreme kurallarından ve inanç buyruklarından tamamen ayrıldığının altını çizmektedir. Trobriand Adaları'nda var olan, çocuğun bedensel bağ ile yalnızca annesi bağlı olduğunu ifade eden Ana Hakkı-Ana Hukukunun, toplumdaki diğer hak dağılımları ve aile ilişkilerinin temel belirleyicilerinden biri olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca bölümde ilkel yasanın, koşulların gerektirdiği zorlama karşısında nasıl işlediği sorusunun bir tartışması da vardır. Bu bölümde özellikle akraba sayılan, klan içerisinden yapılan ve yasak olan gizli evliliklerin ve cinsel birleşmelerin ağır bir suç olduğuna dikkat çekilmektedir. *Suvasova* (dışevlilik) ve *kaylasi* (zina) suçlarının, yine de pek çok yabanıl tarafından işlendiği özellikle vurgulanmaktadır.

Kısmın ikinci başlığı olan "Yasal Baskı Aracı Olarak Büyücülük ve Kendini Öldürme" ismi altında yazar, kabile yasası çiğneme olgusunu örnek bir olay üzerinden anlatarak suç işlemedeki eğilimleri ve düzenin bozulması durumunda düzeltici güçlerin neler olduğu ele alınmıştır. Önceki bölümlerde anlatılan büyünün baskı aracı olarak kullanılması ve kişinin kendi canına kıyması uygulamaları burada ayrıntılandırılmaktadır. Büyücü hem toplumun, hem reisin hem de diğer büyücülerin dikkati altında olduğu için adil davranmak, nüfuzunu korumak ve suça uygun bir ceza büyüsü uygulamak zorundadır. Büyücü haklı davayı savunma ve yasayı çiğneyeni cezalandırma yükümlülüğüne girmektedir. Ayrıca bölümde, ölen bir kişiye hangi büyü yapıldığının öğrenilmesi için mezar açma törenlerinin olduğunu okumak mümkündür. 90-92. sayfalarda mezardan çıkarılan ölünün temizlenmesi ve yağlanması sonrasında vücudunun aldığı şekil ve durum üzerinden ne gibi bir suç işlediği ve nasıl bir büyüye maruz kaldığı yönünde yorumlamaların olduğu ayrıntılı bir anlatım görülmektedir. Bölümde, önceki dönemlerde yasaların

bazılarına uygun davranmayan (evli kadınla zina, hırsızlık, kendini reisten yüksekten tutma, reisin kız kardeşlerine yönelik ithamlar, reis karşısında kötü söz kullanma gibi) kişilere reisin doğrudan şiddet cezası verebildiği ifade edilmektedir. Fakat şüpheli ve kanıtlamayan konularda reisin doğrudan şiddet uygulama durumu ciddi olumsuz sonuçlara yol açacağı için büyü daha çok tercih edilen yöntem olmaktadır. Diğer bir ceza durumu olan intiharın ise palmiye ağacından atlama ve kendini zehirleme şeklinde ortaya çıktığı görünmektedir.

Üçüncü bölümde "Yasa Dizgilerindeki Çelişkiler" başlığı altında; ilkellerinin yasasının aynı türden kuralların uyumlu bir karışım oluşturduğu, kusursuz bir biçimde bir araya gelmiş, tutarlı bir dizgi halinde tek bir ilke temelinde geliştirilmiş, tam anlamıyla birbirini tamamlayan bir kurallar bütünü olmadığı ifade edilmektedir. Kimi zaman da yasa ilkeleriyle gerçekte olanlar arasında çatışmanın olabileceği vurgusu yapılmakta ve ana-hukuku ile baba sevgisi ilkesinin zaman zaman sorunlara neden olduğu vurgulanmaktadır. Hatta erkek evladın, normalde olması gereken yer olan dayının değil babasının evinde kalmaya devam etmesi gibi esasında yasaya karşı olan uygulamaların giderek bir kültür haline geldiği ifade edilmektedir.

Dördüncü bölümde "Bir İlkel Kabilede Toplumsal Bağlılık Öğeleri" başlığı altında erkek, oğlu ve yeğeni arasındaki ilişki üzerinden klanın birliği prensibine ışık tutulmaktadır. Bu bölümde toplumdaki en önemli suçlardan olan hırsızlığın kişiye getirdiği utanca vurgu yapılmakta, cinayetin son derece nadir bir olay olduğu söylenmektedir. Zina halinde yakalanan, yüksek mevkilerdeki hakaret eden veya kavgaya karışanların bazen suçlanarak öldürüldüğü yine yazar tarafından ifade edilmektedir. Ayrıca *lula* isimli barışma bedelinin, öç alma hakkı olan tarafın öçten vazgeçmesi için uygulanan bir yöntem olarak gösterilmektedir. Bu bağlamda *lula*, *lugwa* yani intikama bir alternatif sunarak barışın sağlanması sonucunu doğurabilmektedir. Bölüm sonunda yazar, yabanılların yasa tanımayan sadece geleneklerine göre hareket eden insanlar olduğu görüşünün kulaktan dolma insanbilim çalışması olduğunu belirtmektedir. Yazara göre, kaba ve katı bir gelenek şemsiyesinden ayrı olarak kabilelerin yaşamının ve hukukunun incelenmesi gerekmektedir.

Esere ayrıntılı bakış

Eserden alıntılar

Yabanıl Toplumlarda Suç ve Gelenek isimli kitap çalışması, kapalı bir topluluk olan Malenazyalıların gelenekleri ve yasaları bağlamında katılımcı gözlemden ayrıntılı bir incelemeyi barındırmaktadır. Bu çalışma ile birlikte ilkel topluluklara, sözlü aktarılan gelenekler çerçevesinde sosyal yaşamlarını düzenleyen insanlar olarak bakmaktan bir adım öteye geçme imkânı bulmaktayız. Kitap; günlük yaşamdan, aile bağlarından, geleneklerden, ikili ilişkilerden, yönetim tarzından, suç konularından, cezalardan ve cezalandırmalardan bahseden bölümleriyle oldukça ilginç bir örnek sunmaktadır. Aşağıda kitaptan bire bir alıntı yapılarak verilen örnekler, sosyolojik ve kriminolojik bir değerlendirme yapılması için oldukça faydalı olacaktır.

Malinowski kitabın başında antropoloji üzerine, daha sonradan pek çok araştırmacıya da ışık tutacak şekilde şu şekilde bir yaklaşım sergilemektedir:

> İnsanbilimciden, ilkel insanların akıllarının bizimkinden farklı mı yoksa temelde uygar insanın aklıyla aynı mı olduğu konusunda bazı sonuçlara varması beklenilir. Çağdaş insanbilimci, elde ettiği sonuçları kâğıda dökerken, doğal olarak daha önce edindiği geniş ve bir anlamda dağınık, hatta gözle görülür, elle tutulur olmaktan uzak deneyimlerini de kesin olgular katacak; gelenek, inanç ve örgütlenmeyle ilgili ayrıntıları, ilkel kültür üzerine atılmış olan genel kuramlar zemini üzerine yansıtacaktır. Bu kitap, işte bu türden bir itkiye teslim olmuş bir alan araştırmacısının ürünüdür. (s. 7).

Ek olarak Malinowski; "Yerlilerin zihinsel süreçleriyle ilgili bir karşılaştırmalı inceleme, bugün ruh bilim için verimli araştırmaları içerdiği gibi, yerlileri eğitime ya da onları ahlaksal açıdan geliştirme işine girişmiş kişiler için de yararlanacak bir kaynak oluşturabilir (s. 11)" şeklinde bir katkıda bulunmaktadır. "Yabanıllar, geleneklerinin buyruklarına 'kölece' 'farkında olmaksızın', 'kendiliğinden', kamuoyuna ya da doğaüstü cezalara karşı besledikleri korkuya karşılık 'zihinsel atalet' içinde ya da küme içgüdüsü değilse de, 'yerleşik küme duygusu' ile boyun eğeler" (s. 18) görüşünü de altını çizerek vurgulamaktadır.

> Şunu belirtmek gerekir ki yasaların isteyerek ve kendiliğinden kabullenilmediği hiçbir toplum, gerektiği biçimde işleyemez. İster 'yabanıl' olsun, ister "uygar", baskıyla karşılaşma korkusuyla cezalandırılma korkusu, ortalama insanı etkilemez, ancak bunlar, her iki toplumda da var olan kargaşa ve suç yaratacak öğelere bağlı kaçınılmaz olgulardır. (s. 21)

> Yapılan işin getireceği yararlar, taze, güzel yiyeceklere duyulan istek, belki de hepsinden önemlisi, yerlilere göre son derece büyüleyici bir spor sayılan etkinliğin çekiciliği, yukarıda, yasal yükümlülük olarak tanımladığımız şeyden daha bilinçli ve çok daha etkin bir biçimde yerlileri harekete geçirmektedir. (s. 35)

Bu iki alıntıyla Malinowski'nin kurallara uymanın ardındaki güdüye yönelik açıklamasını görebilmek mümkündür. Yabanıl toplumda kural-itaatsizlik-yaptırım üçgenin dışında var olan farklı bir sistem olduğu vurgulanmaktadır.

Malinowski yabanıllarda gözlemlendiği yasayı şu şekilde ele almaktadır: "Ekonomik ilişkilerde yasanın kurallarını ısrarla çiğneyen kişi kendini hemen toplumsal ve ekonomik düzenin dışında buluverecektir ve kendisi bunun böylece olacağını çok iyi bilmektedir" (s. 47).

> [...] Yasanın temel işlevi, belli doğal istek ve eğilimleri frenlemek, insan içgüdülerini denetlemek ve tutmak ve kendiliğinden olmayan, zorunlu davranışları kabul ettirmek, başka bir deyişle, herkesin yararlanacağı bir sonuca varmak amacıyla, ortak kabullenme ve ödünler temeline dayalı bir çeşit işbirliğini gerçekleştirmektedir. Bu işin yerine getirilmesi için, insanda doğuştan, kendiliğinden var olan güçlerden farklı, yeni bir gücün varlığı gereklidir. (s. 66)

"İlkel yasanın incelenmesinde yabanılların ruh halleri, tutkular ve rastlantılarla değil, gelenek ve kurallarla yönetildiğinin…" (s.74).

Çalışma boyunca bahsedilen yabanıl yasanın, modern insanın düşündüğünün aksine bir sistemi olduğunu görmek mümkündür. Malinowski yasayı tanımlarken şu anlatımı seçmiştir:

> İlkel yasanın kuralları; sıkı ve katı olmaktan uzak, kutsal bir Tanrı tarafından çıkarılmış olmaktan uzak, tersine, toplumsal güçler tarafından korunan, mantıklı ve gerekli olduğu için uygulanan ve öyle kabul edilen, esnek, ayarlanabilir kurallardır. Öte yanda yalnızca kümenin bütününü ilgilendirmekten uzak, sağladığı haklar ve getirdiği yükümlülükler temelinde, kendi çıkarlarını korumayı pekâlâ iyi bilen ve yerine getirdiği yükümlülüklerin karşılığını alacağının bilincinde olan bireyleri bağlayan kurallardır bunlar. Bir yerlinin görev ve ayrıcalığa karşı tutumunun, uygar bir toplum bireyininkiyle tıpatıp aynı olduğunu gördük, öyle ki, zaman zaman yasanın boşluklarından yararlanmakla kalmıyor, tıpkı uygar toplumda olduğu gibi yasaları çiğniyor bile. (s. 76)

> [...] Kızın sevgilisinin rakibi suç işlemiş olan sevdalıyı önce büyü yaptırmakla korkutmaya kalktı, ancak bunun etkisi olmadı. Derken bir akşam ona herkesin önünde hakaret etti ve bir yerlinin kaldıramayacağı sözler söyledi. Bu durumda tek bir çare kalıyordu, talihsiz genç için tek bir kaçış yolu vardı. Ertesi sabah şölen giysilerini ve süslerini kuşandı, bir Hindistan cevizi ağacına tırmandı ve yapraklar arasından aşağıdaki kalabalığa uzun bir konuşma yaparak onlara veda etti. Konuşmasında kendisini ölüme götüren rakibi delikanlıyı üstü kapalı şekilde suçladı, böylece, kendi klanından öcünü alma görevini yüklemiş oldu. (s. 79)

Görüldüğü üzere yasayı çiğnemekle suçlanan kişi, toplum önündeki savunmasını intihar ile yapabilmektedir. Yasanın esasında bireyler üzerinde ne ölçüde bir belirleyici güç olduğunu ve suç işlemeden öte suçlanma bile kişiler nazarında nasıl bir etki doğurduğunu seremoni halinde geçekleşen bu gelenekte gözlemlemek mümkündür. Yazar şu şekilde devam ediyor: "Dışevlilik kuralının çiğnenmesi topluluk tarafından öğrenildiğinde harekete geçilmek durumunda kalındı. Bu durumda bile suçu işleyen kendini cezalandırdı. Dolayısıyla cezalandırma olayında "küme tepkisi" ve "doğaüstü güçler" asıl belirleyici etmenler olarak ortaya çıkmadı" (s. 80). "Yasaların arada bir bozulmadığı, tersine, yerleşik yöntemlerle sistematik olarak boşa işletildiği bir toplulukta, yasalara kendiliğinden uymaktan veya yasalara kölece bağlı kalmaktan söz edilemez" (s. 82). Günümüzde ilginç gelse de Malinowski "İntiharlar, herkesin önünde gerçekleşmekte, gelenekleri koruyucu etki yaratmakta ve yasa ve düzenin güçlü destekleyicileri olmaktadırlar" (s. 99) şeklinde bir çerçeve çizmektedir.

Bu yabanıl toplumda caydırma ve yaptırım

aracı olarak büyünün ciddi bir işlevi bulunmaktadır. Malinowski büyünün etkisini şu şekilde açıklamaktadır: "Gerek Melanezya'da gerek başka yerlerde büyücülüğün en belli başlı ceza öğesi olduğu sık sık söylenmiştir. Kişisel deneyim yaşadığım bölgelerde, yani Kuzey Melanezya'da bu görüş, durumun sadece bir yönünü yansıtmaktadır" (s. 87-88). "Büyücünün kendini cezalandırmaya hazırlandığını öğrenen suçlu/kurban pişmanlık duyabilir, davranışlarını değiştirebilir veya zararı giderme çabasına girebilir. Kötücül büyü, kabile yasalarının öngördüğü kuralların uygulanmasında kullanılması, şiddete başvurmayı engellemesi ve dengeyi koruması açısından gerçek bir yasla güç işlevi görmektedir" (s. 88).

> Büyücülük, bütün durumlarda güçlü, zengin ve nüfuzlu olanların yanında yer aldığından, kazanılmış hakların dolayısıyla da uzun vadede yasa ve düzenin destekleyicisi olarak kalmaktadır. Burada büyücülük tutucu bir güç olmakta ve düzenli bir toplumda kaçınılmaz bir gereklilik olan ceza ve yapılan kötülüklerin karşılığının alma korkusunun asıl kaynağını oluşturmaktadır. (s. 94)

Malinowski yabanıl toplumda suçu toplumsal ilişkiler ve güçlü yasalar içinde kimi zaman kesin kimi zaman da muğlak bir olgu olarak açıklamaktadır:

> Trobriand toplumunda suç, ancak belli belirsiz olarak tanımlanabilir; kimi zaman tutkuların taşkınlığa dönüşmesi, kimi zaman kesin, belirli bir tabunun çiğnenmesi, bir kişiye ya da kişinin mülküne zarar verme, kimi zaman geleneklerin onaylamadığı, reisin veya başka bir önemli kişinin hak ve ayrıcalıklarıyla çatışan, gereğinden fazla hırs ya da servet sahibi olma isteğine kendini kaptırmak suç sayılabilmektedir. İncelememiz sırasında ayrıca, en keskin yasaklamaların bile, yöntemli kaçınma dizgeleri sayesinde esnek niteliğe büründüklerini saptadık. Suçların cezalandırılmasında ölçü olan ilkelerin çok belirsiz olduğunu, herhangi bir saptanmış gruplar dizgisine göre değil de, rastlantılara ve kişisel tutkulara göre uygulandıklarını gördük. Aslında en önemli yöntemler, yasal olmayan kurumların, geleneklerin ve büyücülük, cana kıyma, reisin yetkisi, sihir, tabuları çiğnemenin getirebileceği doğaüstü sonuçlar ve kişisel öç alma edinimlerinin yan ürünüdür. Bu kurumlar ve uygulamalar, esas işlevleri açısından yasal olmaktan çok uzak bulunmakta, geleneklerin gerektirdiği yasaların korunması ve uygulanması amacına yalnızca kısmi olarak ve şöyle böyle hizmet etmektedirler. Belirli bir yasalar zincirine uygun olarak saptanmış bir yönteme göre adaleti işletin bir düzenleme ve uygulamayla karşılaşmış değiliz. (s. 99-100)

Malinowski yerlilerde, genel düşüncenin aksine, yerleşik bir yasa zincirinin olduğunu çalışma boyunca tartışmaktadır. Bu yasa içgüdüsel olarak bağlanılan ve sistemleşmemiş bir uygulamalar bütünü değil tam aksine topluluk ilişkilerini düzenleyen bir kurallar birikimidir:

> Bu yerlilerin yasası, tek bir dizgeden değil de az çok birbirinden bağımsız, ancak kısmen birbirine uyarlanmış birkaç dizgeden oluşmaktadır. Bu dizgelerin; yani anaerkillik, baba-hukuku, evlilik yasası, bir reisin yetkileri ve yükümlülükleri ve benzeri diğer dizgelerin her birinin tümüyle kendilerine ait belli birer alanı var, ancak bu alanlar, kendi yasal sınırları aşabilecek şekilde de çiğnenebiliyor. Bu durum, çok gergin bir denge ortamında, arada bir ortaya çıkan patlamalar yaratıyor. (s.101)

> Oğlunun kovulması karşısında [...] Kuşkusuz reisin gözde oğluna karşı beslediği ilgi ve sevgi ağır basıyordu. Ama gene de ona yardım etmek için yapabileceği hiçbir şey yoktu. Akrabaları haklarının gerektirdiği şekilde davranmışlardı; öte yandan kabile yasası uyarınca reis, hiçbir şekilde kendini akrabalarından ayrı tutamaz, farklı bir davranış sergileyemezdi. Sürgün kararını hiçbir yetki değiştiremezdi. Bukula (git) ve kayabaim (seni kovuyoruz) sözcükleri bir kez ağızdan çıktı mı, söz konusu kişi gitmek zorundaydı. Son derece ciddi

> olarak ve pek seyrek söylenilen bu sözlerin bağlayıcı gücü vardır, bir yerin yerlisi tarafından dışarlıklı birine yöneltildiğinde hemen hemen kuttörensel bir buyruk niteliği taşır. Bu sözlerin içerdiği korkunç hakarete karşı koymaya kalkışıp da bu sözlere karşın köyde kalan kişi, sonsuza dek onursuz, lekelenmiş bir insan olarak kabul edilir. (s. 104-105)

Malinowski kitabının sonunda şu şekilde bir çıkarım yapmaktadır:

> İncelememiz sırasında, daha gelişmiş kültürlerdeki medeni hukukun karşılığı olan olumlu ve esnek ama gene de bağlayıcı yükümlülüklerin varlığı konusunda; karşılıklılık ilkesinin, halkın yargı ve kararları etkisi ve bunların temel bağlayıcı gücünü sağlayan bu türden yükümlülüklerin dizgeli bir biçimde ortaya çıktığı konusunda, başka bir işlevi yerine getirmekle birlikte, tıpkı olumlu kurallar kadar esnek ve uyarlanmaya elverişli olduklarını gördüğümüz olumsuz yasa kuralları, kabile yasakları ve tabuları hakkında bazı sonuçlara vardık. (s. 123-124)

Burada yapılan tüm bu alıntılar yabanıl hayatta suçun, suçlunun, cezanın ve cezalandırmanın ne şekilde olduğunu ayrıntılarıyla ifade etmektedir. Aile ilişkileri, reisin rolü, intihar, kovulma-dışlanma gibi uygulamalar konuya ışık tutmaktadır.

Eserin kriminolojik açıdan değerlendirilmesi

Eserin esas odağı, Trobriand Adalarında yaşayan insanların günlük yaşamlarıdır. Birinci Dünya Savaşı çıktığında Polonyalı olduğu gerekçesiyle Britanya tarafından yazarın araştırma için bulunduğu Yeni Gine'den ayrılmasına izin verilmemiş, ya buradaki yerli kabileler arasında sürgün yaşaması ya da savaş bitene kadar gözetim altında tutulması seçeneklerini sunulmuştur. Böylece yazarın iki yıl boyunca yabanıllar olarak adlandırdığı topluluklar arasında yaşama ve doğrudan gözlem yapma imkânı olmuştur.

Eser çerçevesinde yabanılların geleneklerinin yanı sıra belirli kurallara göre topluluk yaşamlarını düzenledikleri görünmektedir. Yabanılların ilişkilerini, sadece nasıl oluştuklarını bilmedikleri ama sorgusuz şekilde uydukları geleneklere göre ele almak yanlıştır. Günümüzdeki hukuk sistemine veya suç-ceza uygulamalarına benzemese bile bu tür toplumlarda bir yasanın var olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Bu yasayı oluşturan çeşitli ilkeler vardır. Topluluğun tüm üyeleri bu ilkelere uyulmanın öncelikle kendilerine ve topluluğa fayda sağlayacağını bilmektedirler. Bu ilkelere uymanın göz ardı edilemeyecek bir onur meselesi olduğu görüşü özellikle vurgulanmaktadır. Öyle ki ağır bir suç isnat edilen kişi, intihar ederek kendi cezasını vermektedir.

Yabanıl toplumlarda dizgeler halinde beliren kurallar dizisi bulunmaktadır. Bu kurallardan bazıları, örneğin analık kuralı-baba sevgisi gibi, zamanla sorgulanabilmekte ve kaçınma davranışına maruz kalabilmektedir. Fakat yine de kurala bağlılık esas bir değerdir. Günümüz hukuk sistemindeki "Peki, ceza nedir ve fiil, nasıl cezalandırılacak?" sorusu, bu eserde de tartışıldığı üzere yabanıl toplumda kesin bir çerçevede ele alınamamaktadır. Çünkü yabanıl toplumdaki genel yaklaşım, bireylerin kurallara uymaları ve uymadıklarında pişmanlıklarını ifade ederek suçluluklarını kabul etmeleri gerekmektedir. Başkasının ürününü izinsiz almak, haksızlık yapmak, zina, kendi kabilesinden akrabasıyla ilişki yaşamak, reise küfretmek, üst düzey konumda bulunanlarla saygısızlık yapmak gibi fiiller, kural dışı sayılmaktadır. Bu tür suçlarda Malinowski daha önceki uygulamalarda reis tarafından doğrudan şiddete dayalı cezaların verildiğini ifade etmektedir. Fakat muğlak olan konularda özellikle büyüye başvurulabilmektedir. Toplum yaşamında ve gelenekte oldukça önemli bir yeri olan büyü korkusu bireyleri suç işlemekten alı koyabilmektedir. Diğer yönden ise kovulma ve dışlanma, toplumsal birer baskı aracı olarak öne çıkmaktadır. Örneğin, hırsızlıkla suçlanmak ve bu suçlama karşısında kendini savunamamak en büyük utançlardan biri olarak gösterilmektedir. Son olarak da bahsetmek gerekir ki örf, görgü ve yasanın iç içe girdiği görülmektedir. Modern yaşamda cezalandırmaya ihtiyaç duyulmayan fakat toplum nazarında hoş karşılanmayan davranışların da yasa çerçevesinde ele alındığı görülmektedir. Örneğin, kendi ürünleriyle övünmek ve saygın kişilere öykünmek büyük bir ayıp ve ciddi bir suç olarak ifade edilmektedir.

Kriminoloji çalışmalarında suç-toplum ilişkisi oldukça önemli bir başlığı oluşturmaktadır. Zira suçun ve suçluluğun oluşmasında ileri sürülen değerlendirmeler arasında sosyolojik kuram ve yaklaşımlar, biyolojik, kültürel, psikolojik ve karma teorilerle birlikte özel bir yere sahiptir. Toplum esasında düzen içinde olan bir sistemi ifade etmektedir. Bir insan topluluğunu, toplum haline getiren ortak yaşama inancı, ortak paylaşımlar, ortak kurumlara ve kurallara bağlılık gibi unsurlardır. Böylesi bir yaklaşımla toplumdaki bireylerin "normal tutum sergilemeleri", kural dışına çıkmamaları, toplumu özelde veya genelde etkileyecek davranış sergilememeleri, üzerine uzlaşılan kurallarla çatışmamaları ve belirlenen

normlardan sapma göstermemeleri gerekmektedir. Fakat aynı zamanda da suçun ve suçluluğun oluşmasında toplumsal dinamikler ve etkileşim de belirleyici bir yön oynamaktadır. Farklı toplumlarda görülen suç oranı, suç türleri, suça ve suçluluğa bakış, ceza yöntemleri gibi konular sosyolojik etkiyi daha net şekilde ifade edebilmektedir. Bir toplumda suç oranı oldukça düşük olabilirken, diğeri dünyanın en tehlikelisi haline gelebilmekte, hırsızlık ve gasp bir toplumda daha yaygınken diğerinde cinsel suçlar daha öne çıkabilmekte, bir toplumda sapma veya suç olarak görülen bir davranış ötekinde kültürün olağan bir parçası haline olabilmektedir. Bu nedenlerle farklı toplumlarda günlük yaşamı, ilişkileri, kuralları, cezalandırma yöntemlerini gözlemlemek kriminoloji çalışmaları için oldukça faydalı bir zemin sunabilmektedir.

Nihayetinde, yabanılların günümüzdeki örnekleriyle karşılaştırmanın yanlış olduğu fakat tüm esnekliğine rağmen dizgiler halinde bütün oluşturan, topluluktakilerin hem duygusal hem de mantıksal olarak bağlı oldukları, ihlal halinde kendilerini cezalandırabildikleri, topluluğun geri kalanının denetiminde olan bir suç-ceza sistemi olduğunu iddia etmek mümkündür.

Sonuç

Malinowski 1942 yılında vefat ettiğinde arkasında antropoloji, sosyoloji ve kriminoloji alanlarında çalışanlar için ciddi bir birikim bırakmıştır. Yerinde gözlem teknikleriyle şahit olduğu yaşamları, "bilinen" dünyadaki insanlara aktarmıştır. Bu çalışmada incelemesi yapılan eserinde, yabanıl toplumların yaşantısında bir kurallar sistemi olup olmadığı, bu kurallara uyulmasının ardındaki itici güç ve kurallara uyulmadığında oluşan durum derinlemesine ve örnekleriyle ele alınmıştır. Malinowski'nin hem kendi zamanında hem de günümüzde yaşayan modern insanın dışında kalan "dünyada" nasıl bir hayat serüveninin aktığını yaptığı çalışmalarla gözler önüne sermiştir. Onu özel yapan, katılımcı gözlem yapmasıdır. En az bir yıl dönümünü aynı topluluğun içinde geçirerek yakın ve sürekli gözlem yapmasıyla tutumların, günlük davranışların, duyguların ve uygulamaların arkalarında yatan nedenleri anlama ve aktarma imkânı bulmuştur.

Suç, insanın var olduğu her zaman diliminde ve mekân sınırlarında mevcuttur. Suçun belirlenmesi ancak yasanın, yasalın, normalin, kuralın tanımlamasıyla mümkün olmaktadır. Yabanıl toplumlarda da dizgilerinden ve toplumsal ilişki örüntülerinden oluşan ve ilkel olarak tanımlanan bir yasa mevcuttur. Bu yasa sosyal ilişkileri şekillendiren, sınırlandıran ve belirleyen bir nitelik göstermektedir. Yasanın, yasaya aykırı durumların ve bu durumlardaki uygulamaların varlığı, bir sistemin olduğu göstermektedir. Böylece günümüzdeki yaklaşımlara ışık tutmak için Malinowski'nin çalışması sosyolojik ve kriminolojik bir açık pencere sunmaktadır.

2021. Telif hakları yazar(lar)a aittir.
Bu makale Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansının hüküm ve şartları altında yayımlanan açık erişimli bir makaledir.